

Informationsklass: K1

Regeringskansliet

Per Eckemark

Generaldirektör

DATUM

DIARIENUMMER

2025-09-10

SVK Dnr 2025/2969

Remissvar rörande betänkandet Säkerhetsskyddslagen – ytterligare kompletteringar (SOU 2025:42)

Svenska kraftnäts yttrande

Svenska kraftnät välkomnar flera av utredningens förslag om kompletteringar till säkerhetsskyddslagen. Nedan redovisas dock en del avvikande synpunkter på föreslagna kompletteringar och delar där vi ser ett behov av fortsatt utredning.

Synpunkter

4.4.1 Möjlighet att ingripa under ett pågående förfarande bör utvidgas

Svenska kraftnät tillstyrker förslaget om en utvidgad tillämpning av bestämmelsen i 4 kap. 12 § säkerhetsskyddslagen och att tillsynsmyndigheterna har möjlighet att ålägga verksamhetsutövare att vidta åtgärder i enlighet med 4 kap. 12 § även i förfaranden som inletts innan 1 december 2021.

Med det sagt vill vi betona att det i dessa fall är ännu viktigare att tillämpningen av bestämmelsen utgår ifrån proportionalitetsprincipen då de negativa konsekvenserna av ett ingripande i äldre förfaranden kan bli mer långtgående för parterna i förfarandet.

Utredningen tar dock inte tillräcklig hänsyn till att den säkerhetskänsliga verksamheten ofta är beroende av att förfarandet kan pågå obehindrat. Det är inte ovanligt att det i äldre förfaranden finns en beroenderelation där avbrytande av förfarandet kan medföra allvarliga konsekvenser för den säkerhetskänsliga verksamheten. Kravet på proportionalitet vid ett ingripande bör därför utvidgas till att, utöver beaktandet av negativa konsekvenser för parterna, även inkludera en bedömning av de negativa långsiktiga och kortsiktiga konsekvenserna för den berörda säkerhetskänsliga verksamheten. Detta bör förtydligas i propositionen tillsammans med resonemanget om proportionalitetskravet.

4.4.2. Det bör införas en särskild anmälningsskyldighet för vissa förfaranden

Svenska kraftnät avstyrker utredningens förslag om att införa en anmälningsskyldighet såsom förslaget är utformat.

Enligt utredningen skulle en sådan anmälningsskyldighet, för vissa förfaranden som inte kräver säkerhetsskyddsavtal, ge tillsynsmyndigheterna bättre möjligheter att upptäcka olämpliga förfaranden och kunna agera därefter. Vidare anges att verksamhetsutövarna ges anledning att se över pågående förfaranden som inte omfattas av 4 kapitlet och analysera vilka skyddsvärden som exponeras, lämpligheten av dessa förfaranden samt behovet av säkerhetsskyddsåtgärder.

I grunden håller Svenska kraftnät med om syftet med, och den förväntade effekten av, den föreslagna utökade anmälningsskyldigheten men vill betona att detta i praktiken kommer att innebära en betydligt högre arbetsbelastning hos tillsynsmyndigheterna, vilka redan idag kan uppleva stora utmaningar i att finna tillräckliga resurser för att hantera och agera på olämpliga förfaranden som upptäcks utifrån nuvarande bestämmelser. Det är inte rimligt att anta att tillsynsmyndigheten kan fatta beslut om eventuella ingripanden enbart mot bakgrund av informationen som ges vid anmälan. Ytterligare underlag kommer att behövas begäras in och omfattande utredning kommer att behövas för att besluta om åtgärder. Frågan är därför om denna omfattande arbetsuppgift är en ändamålsenlig komplettering för att förbättra skyddet för Sveriges säkerhet.

Svenska kraftnät instämmer med utredningens synsätt att verksamhetsutövarna, utifrån dagens bestämmelser i 2 kap. 1 §, redan har en indirekt skyldighet att inventera äldre förfaranden för att kunna upprätthålla ett fullgott säkerhetsskydd. Av den anledningen vore det mer ändamålsenligt att istället för att införa nämnda anmälningsskyldighet utvidga

skyldigheten i 4 kapitlet 1 § till att även omfatta sådana förfaranden som enligt förslaget ska anmälas. Med en sådan tillämpning kommer verksamhetsutövarnas och tillsynsmyndigheternas resurser att läggas på förfaranden som redan bedömts vara skadliga för Sveriges säkerhet.

I övrigt går det att ifrågasätta att förslaget om att införa bestämmelsen om anmälningsskyldighet ska göras i *säkerhetsskyddslagen* när övriga anmälningsskyldigheter för säkerhetsskyddsavtal och avsikter att ingå säkerhetsskyddsavtal regleras i säkerhetsskyddsförordningen (6 kap. 4-5 §§) och inte i lag.

Slutligen avstyrks att en eventuell bestämmelse om anmälningsskyldighet ska kunna vara föremål för ett ingripande med administrativa sanktionsavgifter. Svenska kraftnät anser inte att den föreslagna bestämmelsen är en sådan central bestämmelse i säkerhetsskyddslagen att det motiverar sanktionsavgifter.

4.4.3 Förbättrade möjligheter att utreda om ett förfarande är olämplig från säkerhetsskyddsynpunkt

Svenska kraftnät är i grunden positivt inställt till utvidgande av tillsynsmyndigheternas möjligheter att utöva tillsyn hos andra aktörer.

När det saknas säkerhetsskyddsavtal mellan en verksamhetsutövare och annan part bör tillsynsmyndigheten dock utgå ifrån att den andra aktören vare sig agerat felaktigt eller i övrigt omfattas av säkerhetsskyddslagstiftningen. Det bör med andra ord finnas någon uppkommen anledning som föranleder en tillsyn hos den andra aktören.

Tillsynsmyndigheter bör i första hand bedöma om syftet med en tillsyn hos den andra aktören går att uppnå på annat sätt, och i andra hand om indikationerna på att förfarandet är olämpligt ur säkerhetsskyddssynpunkt är tillräckligt starka för att vidta en sådan ingripande åtgärd mot en part som i övrigt inte omfattas av bestämmelserna i säkerhetsskyddsregleringen.

Svenska kraftnät tillstyrker förslaget i 6 kapitlet 6 § att tillsynsmyndigheterna får en uttalad möjlighet att förelägga en verksamhetsutövare att göra en särskild säkerhetsskyddsbedömning och en lämplighetsprövning, även i fall där aktuellt förfarande inte kräver säkerhetsskyddsavtal, om underlaget behövs för att utreda förfarandets lämplighet utifrån säkerhetsskyddssynpunkt. Svenska kraftnät anser att denna bestämmelse utgör en tillräcklig reglering avseende äldre

förfaranden utan att förslaget om införandet av anmälningsskyldighet enligt 4 kap. 1 a § införs.

6.3 Interimistiska förelägganden vid vite

Svenska kraftnät avstyrker förslaget om införande av interimistiska beslut. I dagsläget går det enligt 6 kap. 6 § att utfärda ett föreläggande om att verksamhetsutövare omedelbart ska avbryta ett förfarande eller ta ett informationssystem ur drift. Dessa förelägganden kan ges med snäva tidsramar samt förenas med viten, ett beslut som i sig är överklagningsbart.

Svenska kraftnät har därmed svårt att se att de eftersökta effekterna av interimistiska åtgärder inte går att uppnå med befintliga verktyg, eller att förslaget på något sätt skulle innebära ett påskyndande av nuvarande processer.

6.4 Eftersökande och tillfälligt omhändertagande av handlingar eller annan egendom samt försegling

Svenska kraftnät avstyrker utredningens förslag.

Utredningen föreslår att det är vid sällsynta fall de föreslagna tvångsåtgärderna kommer vara aktuella, vilka dessutom förefaller handla om fall som angränsar till brottsligt agerande från någon aktörs sida. De omständigheter som utredningen beskriver är därför till sin karaktär sådana som vanligtvis hör till Säkerhetspolisens uppdrag och verksamhetsområden, snarare än de civila tillsynsmyndigheternas. Ärenden där det finns behov av tvångsåtgärder bör därför tas över av Säkerhetspolisen från de andra tillsynsmyndigheterna. Säkerhetspolisen har därutöver utifrån sin särskilda roll en bättre underrättelsebild än tillsynsmyndigheterna och har även tät kontakt med åklagaren för riksenheten för säkerhetsmål.

Argumenten avseende tillsynsmyndigheternas expertis inom egna området är inte tillräckligt tungt vägande då situationer som föranleder tvångsåtgärder är uppenbara åsidosättanden av själva lagstiftningen, vilket inte kräver specifik sektorkunskap för att bedöma.

Därutöver ska även det signalvärde som införande av dessa tvångsåtgärder innebär inte underskattas. Svenska kraftnät är av uppfattningen att en effektiv tillsyn och vägledning utförs bäst då tillsynsmyndigheten och verksamhetsutövaren kan kommunicera på ett öppet sätt. Svenska kraftnät kan redan i dag se effekter av den tidigare

införda regleringen om ingripandemöjligheter i form av att färre verksamhetsutövare ställer vägledningsfrågor. I allmänhet finns hos verksamhetsutövare en utbredd oro för att tillsynsmyndigheten vidtar åtgärder direkt om verksamhetsutövaren tar kontakt för att få råd och stöd. Att också införa nu föreslagna tvångsåtgärder skulle ytterligare öka det avstånd som i dag finns mellan tillsynsmyndigheten och verksamhetsutövaren vilket inte gagnar tillsynsuppdraget eller Sveriges säkerhet. Detta argument gör sig gällande oavsett om den enskilda tillsynsmyndigheten faktiskt använder sig av tvångsåtgärderna eller inte.

Svenska kraftnät vill särskilt påpeka att detta resonemang också återfinns i utredningen om motståndskraft i samhällsviktiga tjänster (SOU 2024:64), där det bedömts att förbud att utöva ledningsfunktion inte ska införas i säkerhetsskyddslagen. I betänkandet sägs: "Det finns också en risk att en sådan ingripande sanktion får till följd att verksamhetsutövare tvekar att vända sig till tillsynsmyndigheten för att få nödvändig vägledning". Svenska kraftnät anser att sådana argument gör sig gällande även avseende förslaget om tvångsåtgärder.

7.5 Registerkontrollen bör utvidgas till att omfatta fler register och uppgifter

Svenska kraftnät tillstyrker förslaget om att registerkontrollen utvidgas och omfattar fler register och uppgifter. Vi ser positivt på att föreslagna ändringar även ska gälla redan pågående registerkontroller. Registerkontrollen skulle därmed i större utsträckning spegla de områden i en persons liv som utreds i grundutredningen.

Svenska kraftnät anser att det är nödvändigt att samtliga registerkontroller söks om då det enligt vår uppfattning krävs nya samtycken för en så pass utökad registerslagning som utredningen nu föreslår. Frågan om samtycke bör därför utredas vidare.

7.6 Fler uppgifter bör få hämtas vid registerkontroll för deltagande i säkerhetsklass 3

Utredningen föreslår att fler uppgifter ska få hämtas även för registerkontroll i säkerhetsklass 3. Svenska kraftnäts uppfattning är att det kan finnas anledning att t.ex. få uppgifter om den enskildes ekonomiska förhållanden även i klass 3. Det bör dock fortfarande vara så att det finns en skillnad i omfattning av registerslagningar mellan klass 2 och 3, särskilt eftersom det inte heller finns vägledning om säkerhetssamtalet ska hållas på olika nivåer beroende på vilken klass personen ska placeras i. För det fall samtlig information som kan inhämtas för klass 2 även ska inhämtas för klass 3 ser Svenska kraftnät ingen anledning att ha 3 säkerhetsklasser. Frågan behöver därför utredas mer med tydliga resonemang om skillnaderna mellan klasserna och frågan om proportionalitet.

7.7 Registerkontroll för närstående

Registerkontroll för närstående till prövade i säkerhetsklass 1 och 2

Svenska kraftnät tillstyrker att registerkontroll för närstående till prövade i säkerhetsklass 1 och 2 utvidgas till att omfatta motsvarande uppgifter som får hämtas om den prövade.

Förslaget innebär emellertid ett mycket stort ingrepp i den personliga integriteten och utredningen saknar en grundlig analys kring hur avsaknad av krav om samtycke skulle riskera strida mot Europakonventionen, EU-stadgan och proportionalitetsprincipen. Frågan om samtycke bör därför utredas vidare.

I motsats till vad utredningen föreslår bör det införas krav på att den kontrollerades närstående ska lämna samtycke till registerkontroll. Utredningens argument att det skulle vara problematiskt att den prövades närstående skulle få inflytande över vilka anställningar som personen i fråga kan söka måste dock vägas mot det faktum att den prövades anställning ändå i praktiken är beroende av att den närstående "klarar" registerkontrollen. Eftersom registerkontroll är en integritetskränkande åtgärd som vidtas trots att den närstående inte ska delta i säkerhetskänslig verksamhet bör därför den närstående lämna samtycke att sådan registerkontroll får göras, oaktat om registerlagningarna i övrigt utvidgas enligt utredningens förslag eller inte.

Registerkontroll för närstående till prövade i säkerhetsklass 3

Svenska kraftnät avstyrker utredningens förslag om att införa registerkontroll för närstående även i säkerhetsklass 3.

Om även närstående ska kontrolleras i säkerhetsklass 3 blir gränserna mellan de olika klasserna än mer otydliga (se svar i punkt 7.6 ovan) då man suddat ut gränserna mellan dessa. Säkerhetsklass 1, 2 och 3 har olika innehåll och djup beroende på skillnaderna i skadan på Sveriges säkerhet som potentiellt kan uppstå till följd av den prövades deltagande i säkerhetskänslig verksamhet. Det följer samma ordning och logik som många andra bestämmelser om säkerhetsskyddsåtgärder, i vilka det är den bedömda nivån på skada för Sveriges säkerhet som avgör karaktären och omfattningen av säkerhetsskyddsåtgärder.

7.8 Vissa säkerhetsprövningsbeslut bör anmälas till Säkerhetspolisen

Svenska kraftnät är positivt inställd till förslaget om anmälningsskyldighet för vissa säkerhetsprövningsbeslut, utifrån de syften som beskrivs i utredningen.

Utredningen föreslår att anmälningsskyldigheten endast ska gälla när ett tidigare säkerhetsprövningsbeslut omprövas (s. 262 f.) Här hade vi önskat att anmälningsskyldigheten skulle gälla alla negativa säkerhetsprövningsbeslut. Vi delar utredningens uppfattning att den omständigheten att den prövade vid tidigare säkerhetsprövning har bedömts som opålitlig ur säkerhetssynpunkt måste som utgångspunkt anses vara av betydelse för säkerhetsprövningen (s. 260)

Det bör emellertid tydligare preciseras vad anmälan ska innehålla – exempelvis om grunden för säkerhetsprövningsbeslutet är bedömda sårbarheter hos individen, oegentligheter eller brottsliga handlingar eller annan form av olämplighet.

Eftersom säkerhetsprövningsbeslut grundar sig på bedömningar av omständigheter som verksamhetsutövare kan värdera helt olika kan en persons pålitlighet också bedömas olika. Det finns också risk att en tidigare nekad säkerhetsprövning på rutinmässig grund används som förevändning att senare neka säkerhetsprövning av samma individ även för en annan tjänst med andra arbetsuppgifter. För att anmälningarna om säkerhetsprövningsbeslut i förlängningen ska kunna användas av flera aktörer är det därför viktigt att grunderna för säkerhetsprövningsbesluten blir tillräckligt tydliga.

Beträffande proportionalitet ställer vi oss frågande till utredningens slutsats. Svenska kraftnät anser att registrering av uppgiften borde anses vara en proportionerlig åtgärd. Vi ställer oss också tveksamma till att denna åtgärd skulle vara mindre proportionerlig än utökandet av fler register och uppgifter i registerkontrollen. Vår mening är att omständigheten att ett negativt beslut fattats, även vid inledande säkerhetsprovningar, borde anses vara en minst lika betydelsefull uppgift som andra uppgifter som utredningen föreslår borde ingå i registerkontrollen.

Svenska kraftnät avstyrker dock förslaget att en underlåtenhet att anmäla ska kunna leda till sanktionsavgift. Genom att utöver befintliga utmaningar påföra administrativa straff i form av sanktionsavgift för underlåtenhet att anmäla säkerhetsprovningsbeslut ökar risken att verksamhetsutövare tillämpar en högre acceptans för exempelvis riskbeteenden hos säkerhetsprovade anställda för att undvika att behöva fatta "negativa" säkerhetsprovningsbeslut.

7.9 Följdändringar gällande den särskilda personutredningen

Svenska kraftnät tillstyrker den föreslagna ändringen av bestämmelsen i 3 kap. 17 § säkerhetsskyddslagen.

Detta remissyttrande har beslutats av generaldirektör Per Eckemark efter föredragning av säkerhetsskyddsspecialisten Rose-Marie Linell. I den slutliga beredningen har även enhetschef Ylva Söderlund deltagit.

Sundbyberg 2025-09-10

Per Eckemark